

EDUCATIEVE MASTER IN DE MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN

EDUCATIEVE MASTER IN DE AUDIOVISUELE EN BEELDENDE KUNSTEN

ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL

OPLEIDINGSACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

30 MEI 2023

LUC DE MAN (VOORZITTER) • MELISSA BREMMER,
MARIKE HOEKSTRA, BART VANDERBIESEN, LISBETH
WOLFS (COMMISSIELEDEN) •
LIZA KOZLOWSKA (SECRETARIS) • VEERLE CONINGS
(PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract.....	5
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	8
2.1	Missie, visie en profilering.....	8
2.1.1	Visie en speerpunten.....	8
2.1.2	Brusselse context	9
2.1.3	Consecutief model.....	10
2.1.4	Twee opleidingen in één educatieve master in de kunsten	10
2.1.5	Kwaliteitszorg	11
2.2	Leeromgeving	12
2.2.1	Curriculum	12
2.2.2	Opleiden tijdens en na Covid	12
2.2.3	Docenten	13
2.2.4	Studeerbaarheid.....	14
2.2.5	Stage en werkveld	15
2.3	Eindniveau	16
2.3.1	DLR en OLR	16
2.3.2	De artistiek-pedagogische masterproef.....	17
3	Oordeel.....	19
	Bijlage 1A: Administratieve gegevens van de instelling en de opleidingen Educatieve master in de muziek en podiumkunsten	22
	Bijlage 1B: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten	23
	Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten	24
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie.....	26
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding.....	27
	Bijlage 5: Verantwoording.....	30
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	31

1 Abstract

Op basis van de bevindingen uit het zelfevaluatierapport (ZER) en de gesprekken tijdens het locatiebezoek komt de commissie tot een positief advies met een beperkte geldigheid voor de volgende opleidingen van Erasmushogeschool Brussel:

- Educatieve master in de muziek en podiumkunsten;
- Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten.

Het Koninklijk Conservatorium Brussel (KCB) en het Royal Institute for Theatre, Cinema & Sound (RITCS) besloten in 2018 gezamenlijk deze educatieve masters in de kunsten in te richten, waarbinnen beide bovengenoemde opleidingen zijn ondergebracht. De keuze voor het consecutieve traject vloeit voort uit de missie van zowel het RITCS als het KCB: excellente kunstenaars opleiden. De opleidingen zijn van mening dat studenten hun artistieke mogelijkheden en een onderzoekende houding ten aanzien van de kunsten optimaal moeten kunnen ontwikkelen voor zij zich kunnen bekwamen in het leraarschap. De opleidingen hebben ervoor geopteerd om voor deze accreditatie één gezamenlijk zelfevaluatierapport in te dienen. Deze keuze is gerespecteerd door de commissie; de commissie trekt deze lijn door en bespreekt in voorliggend rapport beide opleidingen gezamenlijk, tenzij expliciet anders vermeld.

De educatieve masters in de kunsten beogen elke student op te leiden tot een deskundige en inspirerende kunstenaar-leraar. De commissie waardeert de vier speerpunten die hiertoe opgesteld zijn en zij is van mening dat deze een richtsnoer en houvast voor de studenten zijn. De commissie stelt vast dat de speerpunten geformaliseerd zijn in de documenten. Ze ziet een werkpunt in het helder communiceren hierover aan de studenten.

De commissie heeft gezien dat de opleidingen zichzelf in hun volle kracht willen zetten door de meerstemmigheid vanuit inclusie op te zoeken, bij docenten en studenten. De commissie ziet potentieel om deze lijn door te trekken in het curriculum en de onderwijsleeromgeving.

De commissie heeft een positief beeld gekregen van het ontwikkelingsgerichte werken binnen de opleidingen. Zij waardeert in het bijzonder de reflectieve kwaliteitscultuur waarin collega's uit alle geledingen en niveaus van de organisatie elkaar gemakkelijk ontmoeten en van elkaar (willen) leren. De docenten binnen de opleidingen zijn volgens de commissie bevlogen, professioneel en zeer nauw betrokken bij de studenten. Het werkveld toont zich eveneens zeer betrokken bij de opleidingen en waardeert het niveau en de kennis van de studenten.

Tijdens het locatiebezoek stelde de commissie vast dat de OLR een lichtere invulling is van de DLR vanwege de keuze voor het consecutief model. De verkorte educatieve masters bouwen immers voort op de competenties die de studenten in hun initiële (artistieke) master vergaard hebben. De commissie heeft echter geconstateerd dat de huidige OLR niet op alle punten niveau 7 behaalt; de commissie stelt als voorwaarde dat de invulling van de OLR wordt aangepast op de thema's academisch en internationaal, binnen wat passend is voor praktijkgericht onderzoek, teneinde kwalificatieniveau 7 te waarborgen. Daarnaast blijkt de OLR niet realistisch geformuleerd met het oog op de voorziene studiepunten.

Gedurende haar onderzoek heeft de commissie het reflectief/discursief luik van enkele masterproeven bestudeerd. Dit luik is één van de drie onderdelen van de volledige masterproef. De andere onderdelen zijn de onderzoeksstage en het interview door de jury. Naar het oordeel van de commissie zijn de opleidingen goed op weg omdat de onderzoeksvraag vanuit en dicht bij de praktijk geformuleerd wordt. De commissie heeft echter geconstateerd dat bij de uitwerking van het onderzoek een systematiek ontbreekt of dat deze systematiek intuïtief en informeel is. Het reflectief/discursief luik van de artistiek-pedagogische masterproef moet de systematiek van het onderzoek beter weerspiegelen, en bijvoorbeeld refereren aan de onderzoeksopzet, onderzoeksinstrumenten en analyse. De commissie formuleert als voorwaarde om de zorgvuldigheid bij het kiezen van de onderzoeksvraag door te zetten naar de onderzoekssystematiek in de artistiek-pedagogische masterproef en van het reflectief/discursief luik van de artistiek-pedagogische masterproef een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op niveau 7 te maken.

In concreto formuleert de commissie de volgende voorwaarden:

- (Her)vertaal de DLR naar OLR op een manier dat de OLR voor academisch en (inter)nationaal onderzoek helder en aantoonbaar op niveau 7 zijn geformuleerd en omgezet kunnen worden naar een werklust die past binnen de voorziene studiepunten.
- Het reflectief/discursief luik van de artistiek-pedagogische masterproef dient te worden doorontwikkeld naar een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op niveau 7, waarin duidelijk wordt op welke manier de student het onderzoek heeft vormgegeven en uitgevoerd, welke onderzoeksinstrumenten en methodieken zijn gevolgd en op welke manier de analyse heeft plaatsgevonden.
-

De commissie heeft vertrouwen in zowel het reflecterend vermogen van het team als de oplossingsgerichte aanpak in de kwaliteitszorg die de opleidingen hanteren. De commissie stelt dan ook een beperkte geldigheidsduur van twee jaar voor om de voorwaarden te realiseren.

Naast bovenstaande voorwaarden heeft de commissie een aantal overkoepelende aanbevelingen geformuleerd. Het betreft elementen waarin de commissie mogelijkheden ziet voor de verdere kwalitatieve ontwikkeling van de opleidingen.

- Maak expliciet werk van diversiteitsbeleid en besteed meer aandacht aan de concrete uitwerking van strategisch beleid rond grootstedelijkheid in de opleidingen, bijvoorbeeld door inhoudelijke agendering in het curriculum en de samenstelling van het (docenten)team.
- Ga aan de slag met de hoge studiedruk en de spanning in het curriculum teneinde de studiebelasting te verlichten. Er zijn keuzes te maken om de werkbelasting leefbaar te houden voor docenten, staf en studenten, binnen de contouren die de DLR-OLR voorschrijven.
- Breng de beoordeling door middel van een single point rubric in lijn met de verbeterslag van de OLR en de onderzoekssystematiek teneinde gelijksoortige, transparante en navolgbare beoordeling mogelijk te maken.

- Onderzoek in welke mate het vakdidactisch onderzoek en de algemene didactiek kan uitgebouwd worden. Beoordeel hierbij of het Brusselse model voor het academisch onderzoek in de kunsten productief is voor het te voeren kunsteducatief onderzoek. Onderzoek of dit Brusselse model de student voldoende introduceert in een kunsteducatief discours en kunsteducatieve onderzoeksmethodes, passend bij het te verwerven vakdomein.

Deze voorwaarden en aanbevelingen doen geen afbreuk aan de sterktes die de commissie, zoals hoger benoemd, kon vaststellen.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

Voorafgaand aan het locatiebezoek heeft de commissie de documentatie bestudeerd die door Erasmushogeschool Brussel is aangeleverd. De commissie heeft hiervan met belangstelling kennisgenomen. Voorafgaand aan het locatiebezoek heeft de commissie de eerste bevindingen in een vooroverleg besproken en heeft zij thema's gedefinieerd welke zij tijdens het locatiebezoek aan de orde wilde stellen. Hieronder volgt een verslag van de bevindingen van de commissie per thema.

In de documentatie, waaronder expliciet in het *Zelfevaluatie rapport educatieve master of Arts*, geven beide kunstopleidingen aan in te zetten op "gezamenlijke educatieve masters in de kunsten". De commissie is zich ervan bewust dat het twee verschillende opleidingen betreft: de educatieve master in de muziek en podiumkunsten en de educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten; er zijn dan ook afzonderlijke gesprekken gevoerd met diverse delegaties van beide opleidingen. Omdat, zo heeft de commissie geconstateerd, beide opleidingen een dermate grote mate van overlapping vertonen (zie ook later in dit rapport), gelden in dit rapport genoemde overwegingen en conclusies voor beide opleidingen, tenzij specifiek anders vermeld.

2.1 Missie, visie en profilering

2.1.1 Visie en speerpunten

Uit de documentatie begreep de commissie dat de educatieve masters in de kunsten beogen elke student op te leiden tot een deskundige en inspirerende kunstenaar-leraar. Hiertoe zijn vier speerpunten opgesteld (Speerpunt 1: Een kunstenaar-leraar als liefhebber; Speerpunt 2: Een kunstenaar-leraar in de maatschappij; Speerpunt 3: Een kunstenaar-leraar tussen traditie en vernieuwing; Speerpunt 4: Groeien in het leraarschap). De commissie waardeert de vier speerpunten en is van mening dat deze een richtsnoer en houvast zijn voor de studenten. De speerpunten zijn concrete inspiratiepunten, ze vormen het DNA van de opleidingen en zorgen voor een organische manier van werken in de opleidingen. De student komt meermaals tijdens de opleiding actief in aanraking met de vier speerpunten. Er is de opleidingscommunicatie op de website. Er is het groeiportret dat een reflectie is op de persoonlijke ontwikkeling van de student en dat voortbouwt op de speerpunten. De stagementor wordt verder feedback gevraagd volgens de speerpunten en de evaluatieformulieren van de stage zijn opgebouwd volgens de vier speerpunten. Wel heeft de commissie zich afgevraagd in hoeverre de speerpunten doorleefd worden in de opleiding. In de gesprekken is hierbij stilgestaan. Niet alle studenten geven aan de vier speerpunten expliciet te herkennen. Het doet de commissie besluiten dat de ordeningsmanieren, zoals speerpunten, maar ook pijlers, deeltrajecten, pixels, opleidingsspecifieke leerresultaten en vormingsdoelen, geformaliseerd zijn in documenten. Dat is een goede zaak. Toch stelt de commissie vast dat deze ordeningsmanieren niet automatisch duidelijk zijn voor de studenten. De commissie raadt de opleidingen daarom aan de essentie in de communicatie aan studenten voor ogen te houden.

2.1.2 Brusselse context

De commissie heeft de context van de opleidingen als uitgangspunt genomen bij haar beoordeling van de kwaliteit van de opleidingen. De educatieve masters in de kunsten beklemtonen expliciet de grootstedelijke context van Brussel in het zelfevaluatie-rapport. De commissie is daarom het gesprek aangegaan over een inclusief wervings- en selectiebeleid en over de instroom van studenten met diverse achtergrondkenmerken. Ze kreeg het beeld dat hierin nadere stappen gezet kunnen worden.

Uit de gesprekken met het beleid en de docenten kwam immers het beeld naar voren dat de diversiteit in functie van migratieachtergrond in het docententeam nog beperkt is. Studenten bevestigen dit beeld. De studenten verschillen van mening over de mate waarin de opleidingen aandacht besteden aan diversiteit en inclusie en de grootstedelijke context. Naar het oordeel van sommige studenten is het van belang bij basisthema's stil te staan, zoals onlangs is gebeurd in een lezing. Aan de diversiteit in het docententeam kan verder gewerkt worden. De commissie vernam dat de opleidingen vanuit gastlezingen aandacht besteden aan grootstedelijke realiteiten. Verder vernam de commissie dat er bijvoorbeeld mooie uitwerkingen zijn in het opleidingsonderdeel "kunstparticipatie & diversiteit", in het domeinoverschrijdend project, in de labo's van muziek, in research@cinema. Het zijn stuk voor stuk sterke uitwerkingen vanuit ad hoc initiatieven, die erbij gebaat zijn om structureel erkenning te krijgen vanuit strategisch inclusiebeleid. Gezien de zeer diverse en grootstedelijke context waarin de studenten hun opleiding volgen, stagelopen en later zullen gaan werken en de beleidsintenties die de commissie heeft kunnen vaststellen tijdens het locatiebezoek, acht de commissie het van belang dat dit onderwerp met aandacht wordt opgepakt.¹ De commissie beveelt de opleidingen dan ook aan werk te maken van een beleidsplan inclusie en diversiteit met daarin concrete actiepunten.

Tijdens het locatiebezoek heeft de commissie de opleidingen verder bevraagd over de ervaringen van de studenten bij de Brusselse context. De lesgevers geven aan dat de stages bijna onvermijdelijk in een praktijk plaatsvinden waarin de student de diverse aspecten van de Brusselse context ervaart. De werkpraktijk wordt beschouwd als de plek waar de echte leerervaring wordt opgedaan en studenten ervaren dit ook zo, zo geven zij aan. De commissie is zeer positief te spreken over het domeinoverschrijdend project "LEESKUNST, FILMCLUB en LOCK OUT". Hierbij waren dit academiejaar in totaal 47 studenten van de educatieve masters betrokken samen met circa 70 leerlingen van de Brede School Nieuwland en Sint Joris. Leerlingen en studenten 'duiken' onder meer 'in boeken'. Door middel van kunst wordt het leesonderwijs op de school bevorderd.

De commissie begrijpt dat de opleidingen zichzelf in hun volle kracht willen zetten door de meerstemmigheid vanuit inclusie op te zoeken, bij docenten en studenten. De commissie ziet potentieel om deze lijn door te trekken in het curriculum en de onderwijsleeromgeving. Ook hier kan je volgens de commissie het diverse perspectief actief opzoeken, in inspiratiebronnen en onderzoeksliteratuur voor docenten en studenten, met als doel de opleidingskwaliteit te versterken.

---

¹ De *Code Diversiteit en Inclusie in de Culturele Sector* zou hierbij wellicht behulpzaam kunnen zijn, zie: https://codedi.nl/?gclid=Cj0KCCiAx6ugBhCcARIsAGNmMbhP03eFMvtNEMARw4W8U2HSeae0790Olqi73Ma5Syo2ycLPcc9WKIaAnwWEALw_wcB

2.1.3 Consecutief model

“Ik wilde weten hoe ik mij als kunstenaar positioneer ten opzichte van opgroeiende kinderen.”

“Het is een toegevoegde waarde aan het kunstenaarschap om ook leraar te zijn.”

>studenten educatieve masters

Uit het zelfevaluatie-rapport werd al duidelijk dat de opleidingen een bewuste keuze hebben gemaakt voor een consecutief model. De commissie heeft begrepen dat zowel het RITCS als het KCB van mening zijn dat studenten vooreerst hun artistieke talenten en mogelijkheden optimaal moeten kunnen ontwikkelen alvorens zij zich, naast verdere ontwikkeling van de artistieke praktijk, ook bekwamen om als kunstenaar-leraar aan de slag te gaan. De commissie vraagt zich evenwel af of dit model herkenbaar is binnen de opleidingen en op welke manier de pluspunten van het consecutieve model verduidelijkt worden voor potentiële instromers. Tijdens de gesprekken heeft de commissie deze vragen voorgelegd aan de gesprekspartners. De opleidingen merken dat dit onderscheidende punt studenten aantrekt: er worden kunstenaar-studenten geworven die heel bewust de keuze maken om kunstenaar-leraar te worden en het wordt als een grote meerwaarde ervaren dat studenten hun ‘kunstenaarschap’ meenemen naar bijvoorbeeld de didactische vakken. De studenten herkennen zich eveneens in deze doelstelling van de opleidingen en beschrijven dat hun kunstenaarschap wordt gezien als kracht in deze opleidingen.

2.1.4 Twee opleidingen in één educatieve master in de kunsten

De commissie heeft zich gebogen over de structuur en situering van de educatieve masters in de kunsten aan Erasmushogeschool Brussel. Uit het zelfevaluatie-rapport begreep de commissie dat de kunstopleidingen zijn ondergebracht in de twee Schools of Arts, het RITCS en KCB, die beide een lange traditie in hoger kunstonderwijs hebben. In het KCB bestond reeds een traditie om kunstenaars ook op te leiden tot kunstenaar-leraar, in het RITCS was dit niet het geval. De opleidingen zijn sinds 2018 administratief ondergebracht bij KCB.

Uit de documentatie kreeg de commissie het beeld dat de opleidingen erg inzetten op het in samenwerking vormgeven van deze gezamenlijke opleidingen. Dit blijkt uit de profilering als één ‘educatieve master in de kunsten’ in plaats van twee afgescheiden opleidingen en het gegeven dat een groot deel van het curriculum gelijk is. De commissie heeft zich afgevraagd hoe de eigenheid van de educatieve master in de muziek en podiumkunsten én van de educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten binnen het gezamenlijk curriculum van de educatieve master in de kunsten bewaard blijft. Daarnaast was de commissie benieuwd of er ervaringen te delen zijn van de kruisbestuiving die wordt beoogd tussen beide opleidingen. De opleidingen hebben tijdens de gesprekken het inhoudelijk overeenkomende gedeelte van het curriculum toegelicht. De studenten vinden elkaar in de domeinoverschrijdende vakdidactieken. In de labo’s van het eerste semester zitten studenten per afstudeerrichting samen. In het domeinoverschrijdend project komen studenten uit verschillende afstudeerrichtingen samen. Er wordt een omgeving gecreëerd waar de studenten van elkaar kunnen leren. Studenten geven wel aan dat de gezamenlijke leerervaring gedurende de opleiding afneemt. De opleidingen hebben tijdens het locatiebezoek gedeeld dat er op dit moment wordt gewerkt aan het inrichten van een online omgeving waarin elementen van de samenwerking tussen de studenten van de

verschillende profielen bewaard kunnen blijven. In het kader van het 'online bij elkaar binnen kunnen blijven lopen' vindt de commissie dit van grote waarde.

Het onderscheidende onderdeel in de opleidingen is vervat in de vakdidactieken. Er is immers nood aan kunstenaar-leraars met een verschillend artistiek profiel en gezien de veelheid aan artistieke profielen binnen de opleiding, nodigen de opleidingen vakexperten uit om de studenten in veelal een-op-een sessies te begeleiden in hun artistieke vakdidactiek. Dit is met name in de muziekopleidingen een meerwaarde gezien de veelheid aan instrumenten die vanuit hun eigenheid specifieke didactische toespitsing vragen. De commissie vindt het erg positief dat de opleiding oog heeft voor de verschillende profielen binnen de opleiding en hier op deze wijze invulling aan geeft.

De commissie heeft ook vernomen dat er op bestuurlijk niveau goed samengewerkt wordt. De beide directeuren en het opleidingshoofd voeren frequent overleg. De inhoudelijke en pedagogische organisatie van de educatieve masters is in handen van de Opleidingscommissie, bijgestaan door de coördinatoren van de masters Muziek, Drama en Audiovisuele Kunsten. De opleidingen worden daarnaast gefaciliteerd door een ondersteunend team van KCB/RITCS op het gebied van bijvoorbeeld internationalisering, studentenbegeleiding, financieel beheer en personeelsbeleid. De coördinatoren en het opleidingshoofd komen voorts op tweewekelijkse basis samen om kort op de bal te spelen en de opvolging van elke student te garanderen. De commissie is van mening dat deze overlegstructuur veel gelegenheid biedt voor ontmoeting en uitwisseling tussen beide opleidingen, zowel op inhoudelijk als op beleidsmatig gebied.

2.1.5 Kwaliteitszorg

De documentatie gaf de commissie een positief beeld van de kwaliteitszorg binnen de educatieve masters in de kunsten. Ze is ingebed in de hogeschoolbrede eigen regie. De PDCA-cyclus wordt gestructureerd doorlopen: de opleidingen ondergaan een zesjaarlijkse cyclus met een EFQM-bevraging onder de docenten, een midterm en een peer review. Binnen de opleidingen worden bevragingen georganiseerd en focusgesprekken gevoerd. Ook wordt er tweejaarlijks een studentenbevraging uitgezet en worden alumni vierjaarlijks bevestigd. Uit de documentatie bleek reeds dat zowel binnen het KCB als het RITCS een kwaliteitszorgcoördinator is aangesteld.

De commissie waardeert de kwaliteitscultuur waarin collega's uit alle geledingen en niveaus van de organisatie elkaar gemakkelijk ontmoeten. De lijntjes tussen zowel management en docenten als docenten en studenten zijn kort en men weet elkaar gemakkelijk te vinden. De commissie heeft tijdens het locatiebezoek met genoeg vastgesteld dat binnen de opleidingen een reflectieve cultuur heerst.

De commissie heeft geconstateerd dat opmerkingen en aanbevelingen die via de verschillende kanalen het beleid bereiken, snel worden opgepakt. In 2022 werd een resonantiegroep opgericht. De commissie ondersteunt deze keuze omdat hiermee inspraakmogelijkheden van stakeholders bij de opleidingsontwikkeling en kwaliteitsverbetering verder geëxpliciteerd worden.

2.2 Leeromgeving

2.2.1 Curriculum

Het opleidingsprogramma omvat 60 studiepunten en wordt in een modeltraject georganiseerd in één studiejaar. Ter voorbereiding op de gesprekken heeft de commissie ECTS-fiches bestudeerd waarin de beoogde doelen, inhouden, werkvormen en evaluatievormen beschreven staan. Het didactisch concept van Erasmushogeschool Brussel is het vertrekpunt voor het artistiek-pedagogisch onderwijs in de educatieve masteropleidingen. De opleidingen sporen de studenten voortdurend aan hun eigen verantwoordelijkheid voor het leerproces op te nemen. Hiertoe zijn de opleidingen in 2021-2022 gestart met het 'groeiportret' als een antwoord op een bevraging van studenten waarin een gebrek aan feedback wordt opgemerkt.

De commissie heeft begrepen dat sinds de start van het huidige academiejaar het groeiportret, tezamen met de stages en de artistiek-pedagogische masterproef, het online portfolio vormt dat een volledig beeld beoogt te geven van het groeiproces van de student.

Het is naar de mening van de commissie een sterk punt dat de opleidingen zich reflectief tonen en op basis van feedback en evaluatie het curriculum weten te vernieuwen. Goede voorbeelden hiervan zijn niet alleen het groeiportret, maar ook het organiseren van de onderzoeksdag en het stroomlijnen van de diverse vakdidactieken.

Studenten geven aan dat er soms erg wordt ingezet op vernieuwing, hetgeen ten koste lijkt te gaan van het aanleren van basisvaardigheden die nodig zijn om les te geven. Tijdens de gesprekken gaf een student het voorbeeld dat er wordt ingezet op het gebruik van vernieuwende werkvormen in de klas, terwijl de techniek van het aanleren van een liedje bij een kind de student nog niet bekend was. Een ander aandachtspunt dat door de studenten werd aangehaald is het zware theoretisch examen voor het vak Artistieke Leeromgevingen (met onder andere Didactiek en Ontwikkelingspsychologie) dat in februari wordt afgenomen. Mocht er een gelegenheid zijn dit examen in december af te nemen, zou dat, zo geven studenten aan, meer lucht brengen in het nieuwe jaar om zich voor te bereiden op de artistiek-pedagogische masterproef.

2.2.2 Opleiden tijdens en na Covid

De educatieve master in de muziek en podiumkunsten ging in het academiejaar 2019-2020 van start, de educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten een jaar later, in 2020-2021. Door de uitvaardiging van volledige of gedeeltelijke lockdowns, werden de opleidingen geconfronteerd met praktische problemen, bijvoorbeeld met de organisatie van stages en de artistiek-pedagogische masterproef. Tijdens de volledige lockdown schakelden de opleidingen volledig over op afstandsonderwijs. De commissie stelde vast dat de opleidingen veel initiatieven namen om het onderwijs in deze lastige periode zo goed mogelijk vorm te geven, maar begrijpt ook het standpunt van de opleidingen dat een kunstenaar-leraar "niet wordt gevormd achter een computerscherm". Tijdens gedeeltelijke lockdowns werden conform de regels enkel de theorievakken online gegeven. De praktijkvakken werden live gegeven in kleine groepen van vijf studenten. De commissie is positief

over de inzet van CANVAS en het aanleggen van een interactieve digitale databank voor de specifieke vakdidactiek.

2.2.3 Docenten

“Er wordt liefdevol met ons omgegaan. Dat leert ons om ook liefdevol met leerlingen om te gaan.”

>student educatieve master

Tijdens het locatiebezoek heeft de commissie met een ruime groep docenten gesproken. Tijdens de gesprekken heeft de commissie groot enthousiasme, gedrevenheid en samenhorigheid binnen het team ervaren. Alle gesprekspartners kwamen gelijkwaardig aan bod, er was ruimte om vragen op eigen wijze te beantwoorden en de expertise en deskundigheid van het team is de commissie zeker niet ontgaan.

De commissie stelde uit de documentatie vast dat – vooral in de educatieve master muziek en podiumkunsten – niet voor elke afstudeerrichting een gespecialiseerde vakdidacticus in de opleiding zelf aanwezig is. Uit de gesprekken blijkt dat de opleiding een toekomstgericht personeelsbeleid voert en hiermee beoogt een goede mix na te streven tussen de aanstelling van ervaren (vaste) docenten en het flexibel aantrekken van nieuwe (gast)docenten. Op dit moment zijn er 21 docenten werkzaam (4,2 fte). De gastdocenten verzorgen veelal onderwijs gericht op de specifieke discipline van de studenten. De commissie kreeg in de gesprekken voorbeelden van studenten in de educatieve master muziek en podiumkunsten die een gastdocent kregen toegewezen voor hun instrument. De commissie heeft tijdens het locatiebezoek vastgesteld dat deze sessies, waarin de student wordt geconfronteerd met de praktijk van een gerenommeerd kunstenaar op het didactisch vakgebied van de student, door de studenten zeer worden gewaardeerd en naar het oordeel van de commissie bijdragen aan de ontwikkeling van de student.

Ten behoeve van de onderwijskundige en didactische professionalisering kunnen docenten een beroep doen op het vormingsprogramma dat hogeschoolbreed wordt aangeboden. Omdat deze hogeschoolbrede vormingen vaak te generiek zijn en onvoldoende toegespitst op de specifieke noden van het kunstonderwijs, krijgen de opleidingen de vrijheid om ook zelf vormingen voor te stellen en aan te bieden. Op die manier heeft bijvoorbeeld een significant deel van de docenten workshops over de DasArts-feedbackmethode gevolgd. Tijdens het locatiebezoek bleek dat de DasArts-cursus in de professionaliseringsbehoefte voldoet. De commissie begrijpt dat het niet gemakkelijk is geschikte professionaliseringsmogelijkheden te vinden en ondersteunt de intentie van de opleidingen om dit punt de komende tijd te blijven oppakken.

De commissie heeft gezien dat de samenwerking tussen de docent en de student zeer intensief kan zijn. Tijdens de gesprekken worden voorbeelden gegeven van de vele gesprekken die studenten met hun docent(en) voeren en de moeite die docenten doen om studenten doorheen de opleidingen te begeleiden en hen bij te staan tijdens moeilijke momenten. De commissie is van mening dat de inzet en toewijding van de leden van het team bijzonder is en wil expliciet haar appreciatie hiervoor uitspreken. Wel wil zij echter ook de aanbeveling doen oog te blijven houden voor de werkdruk van de docenten.

2.2.4 Studeerbaarheid

“Ik begon aan de opleiding met de gedachte dat het alleen op maandag en zaterdag was. Maar het is echt een fulltime opleiding. Ik ben nu ook wel blij dat het klaar is.”
>alumnus educatieve master

Uit de documentatie blijkt dat de instroom bij *muziek en podiumkunsten* in het huidige studiejaar (2022-2023) 39 studenten betrof. Het studiejaar 2020-2021 vormde een uitzonderingsjaar met maar liefst 54 studenten. De educatieve master *audiovisuele en beeldende kunsten* startte één jaar later (in 2020) en kende in 2022-2023 een instroom van 16 studenten.

Uit de documentatie blijkt dat als gevolg van de keuze voor een consecutief model, de opleidingen de educatieve master in één jaar hebben vormgegeven. Daaruit leidt de commissie af dat de opleidingen de studenten in relatief korte tijd opleiden tot kunstenaar-leraar. De commissie heeft vastgesteld dat het artistieke aanvangsniveau van de studenten hoog is en dat ook verwacht mag worden dat de studievaardigheden op masterniveau aanwezig zijn. Uit bestudering van het programma van de opleidingen is gebleken dat de informatiedichtheid op het gebied van didactiek en pedagogiek in dit ene jaar echter ook hoog is. De commissie heeft zich afgevraagd hoe studenten de studie(last) ervaren en op welke manier zij invulling geven aan het jaar. Tijdens de gesprekken heeft de commissie dit onderwerp ter tafel gebracht.

De commissie heeft met zowel studenten als alumni van beide opleidingen gesproken. Uit deze gesprekken kwam naar voren dat het erg ambitieus is de opleiding in één jaar (de nominale studieduur) te voltooien. Studenten ervaren de opleiding als heel intensief, ondanks het feit dat de opleiding voorafgaand meegeeft wat de studie inhoudt en aan het begin van het academiejaar een helder overzicht van het komende jaar beoogt te geven. De commissie heeft gevraagd wat de grootste bottleneck is; de redenen voor vertraging zijn drieledig. In de eerste plaats nemen studenten soms te veel hooi op hun vork (ook uit een alumnionderzoek blijkt dat maar liefst 90% van de studenten de studie combineert met een baan). Ten tweede lopen sommige studenten vast op organisatorische en administratieve elementen van de opleiding en ten derde spelen privéomstandigheden (veel studenten hebben ook een gezin) een rol. Tijdens de gesprekken geven studenten aan te overwegen de studieduur over een langere periode te spreiden. Ook degenen die de studie inmiddels afgerond hebben, geven aan dat een langere studieduur meer rust en ruimte zou hebben gegeven tijdens de studie.

De commissie constateert dat de studenten betrokken zijn bij de opleiding en hard werken om de opleiding te voltooien. De commissie constateert echter ook een zekere ‘overspannenheid’ in het curriculum. De studiebelasting voor studenten is hoog, zeker als de omstandigheden waarin de studenten studeren in aanmerking worden genomen. De commissie beveelt de opleidingen dan ook aan om de mogelijkheden te bekijken om de studiebelasting te verlichten binnen de contouren die de DLR-OLR voorschrijven.

2.2.5 Stage en werkveld

Tijdens het locatiebezoek heeft de commissie veel met de opleidingen gesproken over de invulling van het praktijkdeel binnen de opleidingen en meer specifiek over de stages.

De commissie is zeer te spreken over de graduele onderdompeling van de student in de praktijk. De opbouw van de manier waarop de studenten ervaring opdoen – via de

“Deze opleiding is niet voor iedereen weggelegd.”

“We ervaren de stagiair(e)s als zeer voorbereid. Ze weten wat ze komen doen.”

“In een wat langer stagetraject is meer tijd om alle competenties te verwerven. Daarnaast kan er wat beter een band ontstaan tussen de student en de leerlingen.”

>werkveld

verkenning van het werkveld, *microteaching*, labo’s, een domeinoverschrijdend project en de individuele onderwijsstage – draagt naar het oordeel van de commissie bij aan de ontwikkeling van de student tot startbekwame kunstenaar-leraars. Tijdens de gesprekken vernam de commissie veel positieve opmerkingen over de labo’s, en ook het eerdergenoemde project “LEESKUNST, FILMCLUB en LOCK OUT” met Brede School Nieuwland en de Kleurdoos werd door zowel studenten, docenten als betrokkenen als een zeer positief voorbeeld aangemerkt.

Studenten merkten op dat zij geacht worden hun eigen stage te regelen. Dit wordt enerzijds als prettig ervaren, anderzijds missen

de studenten een geactualiseerde lijst met stageplaatsuggesties (‘Stagenetwerk educatieve masters’). De opleidingen geven ook hier aan een beroep te doen op de zelfredzaamheid van de studenten.

Het werkveld toont zich verheugd over de stagiair(e)s en beschouwt hen als deel uitmakend van de organisatie. Studenten geven op hun beurt aan zich warm betrokken te voelen bij de stageplaats en worden bijvoorbeeld gevraagd om in een jury zitting te nemen. Elke stagementor schrijft na elke stagedag een formeel stageverslag. Verder ontvangen de stagementoren op het einde van het academiejaar een uitnodiging om over dit stageverslag in gesprek te gaan met de docenten tijdens het slotevaluatiegesprek. Tijdens het jaar zijn er informele gesprekken mogelijk tussen stagebegeleider en stagementor om het verloop van een stage bij een student te bespreken en eventueel bij te sturen. De commissie wijst op de kwetsbaarheid van informele betrokkenheid en onderstreept het voordeel van formele betrokkenheid in het borgen van kwaliteitsvol onderwijs.

De commissie stelt vast dat de stages significant van omvang zijn, zeker door het gebruik van de labo’s. De commissie heeft tijdens de gesprekken veel positieve verhalen over de supervisie gehoord. Studenten hechten er veel waarde aan en halen er veel leerwinst uit.

2.3 Eindniveau

2.3.1 DLR en OLR

Voorafgaand aan het locatiebezoek heeft de commissie de leerresultaten bestudeerd. De DLR, aangevuld met de basiscompetenties van het leraarschap en de behoeften uit het werkveld hebben geleid tot de opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR), zoals weergegeven in Bijlage 2 van dit rapport.

De opleidingen lichten toe dat zij, om tegemoet te komen aan de opleidingsvisie, een profilering in de OLR hebben aangebracht die passend is bij de grootstedelijke context van Brussel. Ook zijn een aantal vormingsdoelen toegevoegd. Het panel heeft kennisgenomen van de opvatting van de opleidingen dat, omdat er gekozen is voor het consecutieve traject, de OLR zich voornamelijk focussen op het vertalen van artistieke competenties naar het leraarschap.

De commissie vindt de redenering van de opleidingen voor wat betreft de vertaling van de DLR naar de OLR in principe navolgbaar. Bij bestudering van de OLR voorafgaand aan het locatiebezoek heeft de commissie echter vraagtekens geplaatst bij het masterniveau van de OLR en dit heeft zij besproken tijdens het locatiebezoek. Tijdens het locatiebezoek is de commissie niet overtuigd geraakt dat de OLR op dit moment recht doen aan de invulling van het niveau 7 van een masteropleiding zoals dat moet blijken uit de systematiek en het niveau van het reflectief/discursief luik van de artistiek-pedagogische masterproef. De commissie vraagt om in het reflectief/discursief luik meer gewicht te geven aan een gedocumenteerd onderzoek (en de leerdoelen te clusteren rondom een criterium).

Als tweede zorgpunt constateerde de commissie dat de werklast zoals nu voortkomt uit de OLR, niet in lijn is met het voorziene aantal studiepunten. In de vertaling van DLR naar OLR (zie bijlage OLR en vormingsdoelen volgens speerpunten, concordantie met DLR) is ervoor gekozen om niet iedere DLR een eigen vertaling in een OLR te geven (DLR 7, 9, 10 = OLR 10 en Vormingsdoel 5). Het is niet navolgbaar op welke manier (inter)nationaal onderzoek op academisch niveau in het domein van het leraarschap aan bod komt in de OLR10. De commissie adviseert dat de genoemde bijlage en de leerresultatenmatrix onderzocht worden in functie van de werklast.

De commissie acht een herziening van de omzetting van DLR naar OLR op bovenstaande twee punten voorwaardelijk voor een positieve overgang van de opleidingen naar het kwaliteitszorgsysteem van de eigen regie.

2.3.2 De artistiek-pedagogische masterproef

Het sluitstuk van de educatieve masters in de kunsten vormt het portfolio dat bestaat uit het groeiportret (als overkoepelende structuur voor zelfreflectie en feedback doorheen de opleidingen) en de artistiek-pedagogische masterproef. De commissie heeft een selectie van het reflectief/ discursief luik van de masterproeven van alle opleidingen bestudeerd om een beeld te krijgen van het eindniveau van de opleidingen.

Uit de documentatie heeft de commissie begrepen dat het 'Brussels onderzoeksmodel'

het vertrekpunt vormt van het artistiek-pedagogisch onderzoek binnen de educatief-artistieke masteropleidingen. De artistiek-pedagogische masterproef, bestaande uit een praktijkluik, een reflectief/discursief luik en een interview door een jury, vormt hiervan het eindpunt. Het Brussels model gaat ervan uit dat de artistieke taal breder is dan alleen 'woord' en dat ook andere artistieke uitingsvormen (muziek, visueel, beweging, auditief) tot kennis leiden die niet alleen theoretisch en/of expliciet is, maar ook de impliciete aspecten integreert zoals de lichamelijke en zintuigelijke complexiteit van de transmissie van artistieke kennis. De opleidingen geven in het informatiedossier aan de onderzoekende houding als basiscompetentie geïntegreerd te hebben in het curriculum.

Uit de bestudering van de masterproeven concludeert de commissie dat er zorgvuldigheid wordt betracht bij de afbakening en het formuleren van de onderzoeksvraag. De onderzoeksvraag wordt vanuit en dicht bij de praktijk geformuleerd. Tijdens de gesprekken in het locatiebezoek geven studenten aan de begeleiding tijdens de totstandkoming van de artistiek-pedagogische masterproef zeer gewaardeerd te hebben. Veel studenten zijn, zo heeft de commissie begrepen, bij de hand genomen: indien nodig worden veel gesprekken gevoerd met de student en tussentijds wordt meegelezen of er wordt feedback gegeven op het voorliggende product. De commissie waardeert ook hier de grote inzet van de docenten, maar raadt de opleidingen aan oog te houden voor de eigenheid van het werk van de student.

Uit de documentatie heeft de commissie begrepen dat studenten les krijgen in onderzoeksvaardigheden. Desondanks, zo constateert de commissie op basis van de bestudeerde proeven en de gesprekken, lijken zij niet altijd voldoende toegerust om het onderzoek uit te voeren. Zo worden studenten bijvoorbeeld aangemoedigd om door middel van gesprekken informatie te verkrijgen, maar hebben zij geen interviewtraining gekregen die nodig is om de kwalitatieve onderzoeksmethoden toe te passen bij het uitvoeren van een discursief luik van de masterproef. De opleidingen geven aan dat studenten weliswaar de vragen aan de begeleider moeten voorleggen, maar de commissie heeft hieromtrent voorts weinig teruggelezen in de methodologische aanpak in de masterproeven.

De commissie heeft geconstateerd dat, bij de uitwerking van het onderzoek in het reflectief/ discursief luik van de artistiek-pedagogische masterproef, de systematiek ontbreekt of intuïtief en informeel is. Ook ontbreekt in de masterproeven een referentie naar de onderzoeksopzet, de onderzoeksinstrumenten en de analyse. De vraag "Hoe ben je te werk gegaan?" wordt in de proeven niet afdoende beantwoord. De commissie concludeert dat de onderzoeksopzet van de artistiek-pedagogische

masterproef op dit moment niet van masterniveau (niveau 7) is en acht het voorwaardelijk dat de opleidingen dit, voor de overgang naar kwaliteitszorg in eigen regie van de educatieve masters, voortvarend aanpakken.

Daarnaast hebben de opleidingen sinds 2020-2021 meer ingezet op het formatief handelen en verliepen beoordelingen via rubrics. Het gebruik van (deze) rubrics bleek volgens de opleidingen niet te volstaan om een kwaliteitsbesef bij de studenten te ontwikkelen, verder vonden de opleidingen het niet passend bij de holistische visie op onderwijs. Sinds 2022-2023 zijn de opleidingen daarom overgegaan op het gebruik van de *single-point rubric*.

De commissie las in de documentatie op welke wijze de opleidingen de *single-point rubric* beogen te gebruiken. Gezien de korte implementatietijd zijn er nog nauwelijks ervaringen opgedaan met (het gebruik van) deze *rubric*.

Voorafgaand en tijdens het locatiebezoek heeft de commissie wel andere rubrics en beoordelingen bestudeerd en zij constateert dat in de huidige *single-point rubrics* los van elkaar staande leerdoelen in het praktijkluik samen worden beoordeeld. Immers, de beoordelingscriteria hebben betrekking op verschillende dimensies – bijvoorbeeld omgaan met deadlines, inspelen op de context, blijk geven van originaliteit – die niet altijd samenhangen en moeilijk tegen elkaar af te wegen zijn. De commissie vraagt om de leerdoelen samenhangend te clusteren rondom duidelijke criteria.

De commissie vindt het van groot belang te benadrukken dat de beoordeling voor de student transparant en navolgbaar is en blijft. Daarnaast is zij van mening dat beoordeling door middel van een *single-point rubric* in lijn moet worden gebracht met de kwalitatieve verbeterslag van de OLR (voorwaarde 1) en de verbetering van de onderzoekssystematiek (voorwaarde 2).

De commissie heeft begrepen dat de opleidingen het Brusselse model voornamelijk zien als een middel om een onderzoekende houding te stimuleren. Tijdens de gesprekken gaven de studenten aan niet bekend te zijn met het Brusselse model als zodanig. Het proces van het onderzoek wordt belangrijker gevonden dan het uiteindelijke resultaat. Op de vraag hoeveel uur zij denken te besteden/beschikbaar te hebben voor het onderzoek, kunnen studenten in maart van het lopende academiejaar onvoldoende inschatten dat er daadwerkelijk 200 uur voorzien zijn voor vakdidactisch onderzoek. De commissie drukt een zorg uit dat het belang van vakdidactisch onderzoek bij studenten onderbelicht is. In de opleidingen worden meerdere, veeleer beschouwende onderwijsfilosofische concepten gehanteerd, maar de commissie stelt vast dat er groeimarge is in het uitwerken van vakdidactisch onderzoek, met aandacht voor algemene didactiek.

De commissie beveelt de opleidingen aan om het Brusselse model voor academisch onderzoek in de kunsten te vertalen naar de educatieve context. Immers, de commissie stelt zich de vraag of het vasthouden aan het Brussels model voor het academisch onderzoek in de kunsten productief is voor het te voeren artistiek-pedagogisch onderzoek. Het vakdidactisch onderzoek kan een katalysator zijn om het zelfkritisch vermogen in de masterproeven voor de eduma's aan de Erasmushogeschool Brussel te versterken. Het geeft de studenten volgens de commissie een sleutel tot het didactische veld, om artistiek-pedagogisch relevant te zijn.

3 Oordeel

Met veel waardering heeft de commissie kennisgenomen van het vooraf bezorgde zelfevaluatie-rapport. De toelichtende gesprekken hebben in een open sfeer plaatsgevonden en hebben bijgedragen aan de verduidelijking en oordeelsvorming door de commissie.

De educatieve master in de muziek en podiumkunsten en de educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten hebben naar het oordeel van de beoordelingscommissie duidelijk een aantal sterke punten. De commissie trof twee opleidingen aan die, in zeer nauwe verbinding, studenten die een kunstopleiding hebben afgerond opleiden tot leraar-kunstenaar. Het reeds hebben behaald van een kunstopleiding maakt de keuze voor het consecutief model begrijpelijk en navolgbaar. Het curriculum zit goed en doordacht in elkaar. Het docententeam straalt deskundigheid en betrokkenheid uit; er is voldoende werkvelddeskundigheid aanwezig door engagement of tewerkstelling van de docenten in de sector. Het opleidingsteam staat er als een sterk team. De commissie waardeert de methodiek van het 'groeiprofiet'. De stage zit goed in elkaar; de graduele onderdompeling in de praktijk acht de commissie van grote waarde.

In bovenstaande onderzoeksrapportage heeft de commissie enkele aanbevelingen gedaan die naar het oordeel van de commissie de kwaliteit van de opleidingen ten goede kunnen komen. De commissie spreekt graag het vertrouwen uit dat de opleidingen in staat zijn deze aanbevelingen op korte termijn en op goede wijze door te voeren. De opleidingen hebben via een reflectieve cultuur aangetoond dat ze in staat zijn zich bij te sturen. De commissie is echter van mening dat op twee punten de opleidingen hun kwaliteit nog onvoldoende hebben doorontwikkeld en een remediëring dienen te plegen alvorens de opleidingen deel kunnen en zullen uitmaken van kwaliteitszorg in de eigen regio.

Tijdens het locatiebezoek stelde de commissie vast dat de OLR een lichtere invulling is van de DLR vanwege de keuze voor het consecutief model. De verkorte educatieve masters bouwen immers voort op de competenties die de studenten in hun initiële (artistieke) master vergaard hebben. De commissie heeft echter geconstateerd dat de huidige OLR niet op alle punten niveau 7 behaalt; de commissie stelt als voorwaarde dat de invulling van de OLR wordt aangepast op de descriptorren van dit niveau (o.m. academisch en internationaal), binnen wat passend is voor praktijkgericht onderzoek, teneinde kwalificatieniveau 7 te waarborgen. Daarnaast blijkt de OLR niet realistisch geformuleerd met het oog op de voorziene studiepunten.

Gedurende haar onderzoek heeft de commissie het reflectief/discursief luik van enkele masterproeven bestudeerd. Naar het oordeel van de commissie zijn de opleidingen goed op weg omdat de onderzoeksvraag vanuit en dicht bij de praktijk geformuleerd wordt. De commissie heeft echter geconstateerd dat bij de uitwerking van het onderzoek een systematiek ontbreekt of eerder informeel wordt toegepast en aangebracht. Het reflectief/discursief luik van de artistiek-pedagogische masterproef moet de systematiek van het onderzoek beter weerspiegelen, en bijvoorbeeld refereren aan de onderzoeksopzet, onderzoeksinstrumenten en analyse. De commissie formuleert als voorwaarde om de zorgvuldigheid bij het

kiezen van de onderzoeksvraag door te zetten naar de onderzoekssystematiek in de artistiek-pedagogische masterproef en van de artistiek-pedagogische masterproef een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op niveau 7 te maken.

In concreto formuleert de commissie de volgende voorwaarden:

- (Her)vertaal de DLR naar OLR op een manier dat de OLR voor academisch en (inter)nationaal onderzoek helder en aantoonbaar op niveau 7 zijn geformuleerd en omgezet kunnen worden naar een werklast die past binnen de voorziene studiepunten.
- Het reflectief/discursief luik van de artistiek-pedagogische masterproef dient te worden doorontwikkeld naar een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op niveau 7, waarin duidelijk wordt op welke manier de student het onderzoek heeft vormgegeven en uitgevoerd, welke onderzoeksinstrumenten en methodieken zijn gevolgd en op welke manier de analyse heeft plaatsgevonden.

De commissie stelt een beperkte geldigheidsduur van twee jaar voor om de voorwaarden te realiseren.

Naast bovenstaande voorwaarden heeft de commissie een aantal overkoepelende aanbevelingen geformuleerd. Het betreft elementen waarin de commissie mogelijkheden ziet voor de verdere kwalitatieve ontwikkeling van de opleidingen.

- Maak expliciet werk van diversiteitsbeleid en besteed meer aandacht aan de concrete uitwerking van strategisch beleid rond grootstedelijkheid in de opleidingen, bijvoorbeeld door inhoudelijke agendering in het curriculum en de samenstelling van het (docenten)team.
- Ga aan de slag met de hoge studiedruk en de spanning in het curriculum teneinde de studiebelasting te verlichten. Er zijn keuzes te maken om de werkbelasting leefbaar te houden voor docenten, staf en studenten, binnen de contouren die de DLR-OLR voorschrijven.
- Breng de beoordeling door middel van een single point rubric in lijn met de verbeter slag van de OLR en de onderzoekssystematiek teneinde gelijksoortige, transparante en navolgbare beoordeling mogelijk te maken.
- Onderzoek in welke mate het vakdidactisch onderzoek en de algemene didactiek kan uitgebouwd worden. Beoordeel hierbij of het Brusselse model voor het academisch onderzoek in de kunsten productief is voor het te voeren kunsteducatief onderzoek. Onderzoek of dit Brusselse model de student voldoende introduceert in een kunsteducatief discours en kunsteducatieve onderzoeksmethodes, passend bij het te verwerven vakdomein.

Deze voorwaarden en aanbevelingen doen geen afbreuk aan de sterktes die de commissie, zoals hoger benoemd, kon vaststellen.

Bijlage 1A: Administratieve gegevens van de instelling en de opleidingen Educatieve master in de muziek en podiumkunsten

Instelling	Erasmushogeschool Brussel
Naam opleiding	Educatieve master in de muziek en podiumkunsten
Niveau en oriëntatie	Master, kwalificatieniveau 7
(Bijkomende) titel	Master of Arts
(Delen van) studiegebied(en)	Muziek en podiumkunsten
Afstudeerrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> • Muziek (omvang 30 SPN) • Drama (omvang 30 SPN)
Opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	<p>Consecutief traject na het behalen van één van volgende diploma's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Master Drama • Master Muziek
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Brussel-Hoofdstad
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	Consecutief traject: 60 studiepunten

Bijlage 1B: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding
Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten

Instelling	Erasmushogeschool Brussel
Naam opleiding	Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten
Niveau en oriëntatie	Master, kwalificatieniveau 7
(Bijkomende) titel	Master of Arts
(Delen van) studiegebied(en)	Audiovisuele kunsten
Afstudeerrichtingen	Audiovisuele kunsten
Opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	Consecutief traject na het behalen van het diploma: <ul style="list-style-type: none"> • Master Audiovisuele Kunsten
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Brussel-Hoofdstad
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	Consecutief traject: 60 studiepunten

Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten

OLR 1 - Didactische bekwaamheid: De kunstenaar-leraar hanteert alle didactische componenten op een creatieve en kritische manier om een artistieke leeromgeving te creëren die aansluit bij de diverse achtergronden, mogelijkheden, noden en interesses van de lerende(n).

OLR2 – Artistieke ontwikkeling stimuleren/opvolgen: De kunstenaar-leraar stimuleert het vermogen tot verwondering en de artistieke ontwikkeling van de lerende(n). Hij draagt op een persoonlijke manier bij aan de vorming van de lerende(n).

OLR 3 – Artistieke leer- en leefomgeving: De kunstenaar-leraar zorgt voor een optimale ontwikkeling van de lerende(n) waarbij leergierigheid, plezier in beleving, durf, experiment en reflectie, met nieuwsgierigheid en respect voor elkaar in een geborgen leer- en leefomgeving, centraal staan. Hij bevordert een kwaliteitsvolle interactie tussen de lerende(n).

OLR 4 – Communicatie: De kunstenaar-leraar communiceert helder, correct en adequaat met lerende(n)/ouders/verzorgers met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties. Hij verhoogt hierdoor de kwaliteit van het leerproces van de lerende(n)/participanten.

OLR 5 – Emancipatie: De kunstenaar-leraar stimuleert mondigheid en dialoog. Hij waardeert hierbij de eigenheid van elk individu en elke groep en benut deze als een kracht in de artistieke praktijk.

OLR 6 - Samenwerking: De kunstenaar-leraar kan via dialogische intersubjectiviteit projecten binnen het onderwijs, het brede culturele en sociale werkveld vormgeven en coördineren. Hij speelt hierbij in op de diverse behoeften van participanten met verschillende sociale/culturele achtergronden. Hij kan dit proces zowel individueel coachen als constructief en interdisciplinair samenwerken en leiding geven in team.

OLR 7 – grootstedelijke context benutten: De kunstenaar-leraar vertrekt vanuit de grootstedelijke, interculturele en veeltalige context van Brussel en creëert mogelijkheden om hier artistiek mee aan de slag te gaan.

OLR 8 – interactie tussen kunstenveld, onderwijs en werkveld: De kunstenaar-leraar vertaalt evoluties binnen zijn discipline naar het onderwijs en het culturele/sociale veld en stimuleert hierbij een wisselwerking zodat deze domeinen elkaar positief kunnen beïnvloeden en inspireren.

OLR 9 - Cultuurparticipatie: De kunstenaar-leraar communiceert binnen en buiten de educatieve context over onderwijskundige en domeinspecifieke thema's, het lerarenberoep en goede onderwijspraktijken. Hij neemt deel aan het maatschappelijke debat.

OLR 10 - Onderzoekscompetenties: De kunstenaar-leraar doorloopt vanuit vakdidactische leervragen een volledige onderzoekscyclus zelfstandig, kritisch en reflectief. Hij integreert de resultaten hiervan in het eigen (ped)agogisch functioneren en/of het beleid van de organisatie.

OLR 11 Traditie-vernieuwing: De kunstenaar-leraar integreert waar nodig tradities en artistieke waarden binnen zijn vakgebied met nieuwe kennis en ervaringen. Hij reflecteert kritisch over welke kennis en vaardigheden hij bij brengt aan de lerende(n) én staat open voor experiment en vernieuwing.

OLR 12 – Levenslang leren/experimenteren: De kunstenaar-leraar experimenteert vanuit een onderzoekende en zelfreflectieve houding om zijn artistiek-pedagogisch handelen bij te sturen, competenties continu te ontwikkelen en gepassioneerd te blijven onderwijzen in steeds evoluerende onderwijs- en sociaal-culturele contexten. Hij kan deze nieuwe inzichten toetsen aan de realiteit.

OLR 13 – organisatie artistieke leeromgeving: De kunstenaar-leraar organiseert zijn onderwijs- en leeractiviteiten op een planmatige en efficiënte manier, met voldoende ruimte voor inbreng vanuit de lerende(n).

OLR 14 – Artistiek-pedagogische visie: De kunstenaar-leraar stelt het eigen denken over het artistiek onderwijs in vraag en vormt een persoonlijke visie op basis van artistiek-pedagogisch wetenschappelijk onderzoek en gedachtewisselingen met collega's.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld en getraind door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Luc De Man (*voorzitter*), Gewezen inspecteur secundair onderwijs, hoofd van de pedagogische begeleidingsdienst van het GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Voorzitter van de Raad Secundair Onderwijs. Vertrouwd met NVAO-procedures

Melissa Bremmer (*commissielid*), Lector Kunsteducatie Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, met specialisatie in muziekonderwijs. Onderwijskundige.

Marika Hoekstra (*commissielid*), Doctor of Philosophy 'Education in Arts' en docent beeldende kunsten. Zelfstandig kunstenaar-educator-onderzoeker en tevens docentenopleider op het gebied van kunsteducatie aan verschillende Nederlandse hogescholen.

Lisbeth Wolfs (*commissielid*), Gewezen directeur Academie Schoten Beeld Muziek Woord Dans (kunstacademie) en docent AP Hogeschool.

Bart Vanderbiesen (*student-commissielid*), Student educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunst Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen en zaakvoerder Base-Alpha Gallery.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Liza Kozłowska** (extern secretaris), zaakvoerder Kozłowska Communications.
- **Veerle Conings** (procescoördinator), beleidsmedewerker NVAO.

Alle commissieleden hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

9 maart 2023			
Tijdvak	Onderdeel	Onderwerp	Actoren
08u30 - 08u45	Ontvangst commissie		
08u45 - 09u30	Besloten overleg commissie		Commissie
09u30 - 10u45	Toelichtend gesprek beleid	Koepel	Commissie + gesprekspartners instelling Directie, Kwaliteitszorg, Coördinatoren educatieve masters, Onderzoek/ voorsprongfonds, Opleidingshoofd
10u45 - 11u00	Pauze		
11u00- 12u00	Toelichtend gesprek studenten	Koepel	Commissie + gesprekspartners instelling Studenten uit de Edu ma Audiovisuele Kunsten, Edu ma Drama, Edu ma Muziek
12u00 - 13u00	Lunchpauze		
13u00- 13u30	Besloten overleg commissie		Commissie
13u30 - 15u00	Toelichtend gesprek lesgevers	Koepel	Commissie + gesprekspartners instelling (gesprek over alle beoordelingsonderdelen, behalve eindniveau dag 2) Lesgevers uit Edu ma Audiovisuele Kunsten, Edu ma Drama, Edu ma Muz, Theorievakken
15u00 - 15u15	Pauze		
15u15 - 16u30	Nabespreking commissie		Commissie

10 maart 2023

Tijdvak	Onderdeel	Onderwerp	Actoren
08u30 - 09u00	Besloten overleg commissie	EDUMA 1 AK	Commissie
09u00 – 09h45	Toelichtend gesprek werkveld en alumni	EDUMA 1 AK	Commissie + gesprekspartners instelling Werkveld AK Alumni Audiovisuele Kunsten
09u45 - 10u00	Pauze		
10u00 - 10u45	Toelichtend gesprek lesgevers die verantwoordelijk zijn voor het eindniveau (masterproef en eindstage)	EDUMA 1 AK	Commissie + gesprekspartners instelling Coördinator stages, masterproefbegeleider & research@cinema, stagebegeleider & masterproefbegeleider voor Audiovisuele Kunsten, stagebegeleider Schrijven, stagebegeleider & masterproefbegeleider voor Radio, coördinator masterproeven & masterproefbegeleider Audiovisuele Kunsten
10u45 – 11u15	Nabespreking	EDUMA 1	Commissie
11u15 – 11u30	Pauze		
11u30 - 12u00	Besloten overleg commissie	EDUMA 2	Commissie
12u00 – 13u00	Lunchpauze		
13u00 - 13u45	Toelichtend gesprek werkveld en alumni	EDUMA 2 Muziek & Podiumkunsten	Commissie + gesprekspartners instelling Werkveld drama en muziek Alumni educatieve master Drama Alumni educatieve master Muziek

13u45 - 14u00	Pauze		
14u00 - 14u45	Toelichtend gesprek lesgevers die verantwoordelijk zijn voor het eindniveau (masterproef en eindstage)	EDUMA 2 Muziek & Podiumkunsten	Commissie + gesprekspartners instelling Edu ma Drama: coördinator stages en masterproefbegeleider Drama, stagebegeleider Edu ma Muziek: coördinator stages en masterproefbegeleider, stagebegeleider, masterproefbegeleider, stagebegeleider, coördinator masterproeven & masterproefbegeleider
14u45 - 15u15	Nabespreking	EDUMA 2	Commissie
15u15 - 15u45	Vrij inloopmoment		
	<i>Optie: bekijken infrastructuur en uitrusting (tweede locatie)</i>		
15u45 - 17u15	Nabespreking commissie		Commissie
17u15 - 17u45	Reflectiemoment commissie - instelling		Commissie + gesprekspartners instelling

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het *“Beoordelingskader opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie”* van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag die op 20 december 2022 ingediend werd door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgelijst.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden op 10 februari en 8 maart 2023 heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog van 9 en 10 maart 2023 verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen en heeft hierover een afsluitend online overleg georganiseerd op 21 april 2023.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding, dd. 20.12.2022

- Zelfevaluatie rapport educatieve master of Arts RITCS KCB

Bij het informatiedossier, verplichte bijlagen

- Administratieve gegevens
- Domeinspecifieke leerresultaten (DLR):
  - Educatieve master in de muziek en podiumkunsten
  - Educatieve master in de audiovisuele kunsten
- Opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR)
- Kengetallenrapport
  - Educatieve master in de muziek en podiumkunsten
  - Educatieve master in de audiovisuele kunsten
- Opvolging rapporten toets nieuwe opleiding

Bij het informatiedossier, algemene informatie

- Verklarende woordenlijst en afkortingen
- Organogram
- Jaaractieplan
- Geraadpleegde literatuur

Documenten beschikbaar gesteld tijdens de dialoog

- Vademecum masterproef Deeltraject 4: Artistiek-pedagogisch onderzoek Educatieve Opleidingen in de Kunsten 2022-2023
- Update Academisch onderzoek in de kunsten – Onderzoek van de masteropleidingen aan het RITCS en aan het Koninklijk Conservatorium Brussel – het Brussels model
- Lijst stagenetwerk educatieve masters
- Overzicht artistiek-pedagogische masterproeven educatieve master in de kunsten alumni
- Illustraties van masterproeven voor de educatieve master in de muziek en podiumkunsten
- Illustraties van masterproeven voor de educatieve master in de audiovisuele kunsten
- Single point rubric (stages en artistieke pedagogische masterproef)

Colofon

EDUCATIEVE MASTER IN DE MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN
EDUCATIEVE MASTER IN DE AUDIOVISUELE EN BEELDENDE KUNSTEN
ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL • VL130804-23 EN VL130789-23
Opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie •
Beoordelingsrapport
30 mei 2023
Samenstelling: NVAO • Vlaanderen

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 83 • 2514 JG Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net